

EGY ÉRTÉKES, HIÁNPÓTLÓ SZAKSZÓTÁRRÓL*

*Orosz János: Szerb–magyar közigazgatási és jogi szótár., Magyar Szó,
Újvidék, 2005*

A Tartományi Jogalkotási, Közigazgatási és Nemzeti Kisebbségi Titkárság immár hagyományossá tette a fordítók, a közigazgatásban dolgozó szakemberek számára rendezett tanácskozásait.

Orosz János, a tehetséges újvidéki jogász, az Újvidéki Jogtudományi Kar néhai szaknyelvi lektorátusának szorgalmas hallgatója nem volt rest, és már a néhány évvel ezelőtti szeminárium szükségleteire összeállított egy csinos kis szöszedetet, amelyről akkor is, első ránézésre kiviláglott, hogy igen szerteágazó terminológiai adattárról van szó, könnyen és áttekinthetően kezelhető, és egy kis túlzással, nincs is benne hiba.

No mármost, eddig is léteztek kies-kietlen tájainkon különféle szójegyzékek, szógyűjtemények, szöszedetek, szótárak és szótáracskák, ezeket a szakmabeliek lelkesen, de néha – a melléfogások miatt – bosszankodva is nézegethették, forgathatták. Igen ám, de valahogy mindig tönkrementek az ambiciózus szótárkísérletek, azaz azok konkrét könyvformába öntése nem történt meg.

Ha megenged a Tisztelt Olvasó egy kicsiny kitérőt – talán ez is a tárgyhoz tartozik – fől sorolok néhány jobb sorsra érdemes, ám csak nyersanyagban megmaradt lexicográfiai munkát:

A már emlegetett jogi kari lektorátusnak először is létezett egy hasznos és formás fadobozokban tárolt, elsősorban kötelmi jogi szójegyzéke, melyet az első, igen neves lektor, Hock Rezső állított össze a hallgatók tevékeny közreműködésével. Aztán a második lektor, Fehér Kálmán, az ismert író, politikus és szakember egy 40 000 (!) címszót tartalmazó szótárképződményt állított össze, amely – s ezt a mai napig senki sem tudja, miért – nem láthatott napvilágot, valószínűleg az anyagi viszonyok kusza rendezetlensége miatt.

A harmadik lektor, e sorok szerény szerzője sem tétlenkedett majd másfél évtizedes, elsősorban Várady Tibor és Szalma József által mentorált szakmunkája so-

* Megjegyzés: az alábbi írást rövid ismertetőnek szánom, a több mint 5000 címszót tartalmazó munka alapos és tudományos igényű elemzését az idő rövidsége miatt kénytelen vagyok egy következő alkalomra halasztani.

rán. Létrejött egy nemzetközi jogi szójegyzék, de sorolhatnám tovább: büntetőjogi (ebben a munkában Fejős István is oroszlanrészt vállalt), munkajogi szavak jegyzéke is közkézen forgott (Végh Enikő érdemeit sem hallgathatjuk el), voltak szemináriumi anyagok, volt Iskolai jogi szótár, létezett a szinte használhatatlan és fölösleges Önigazgatási és egyéb társadalmi-politikai kifejezések szótára, állítólag Bozóki Antal kolléga is létrehozott egy jogi, kicsit interpretatív szótárt, melyből jómagam csak az első 20 oldalt láttam, de hát nem ezekről akarok most beszélni, hiszen ennek a rövid könyvismertetőnek más a témája.

És akkor egyszer csak megérkezik Orosz János, aki elkészíti az „Orosz” szótárt, melyről a kevésbé beavatottak azt is hihetnék, hogy orosz nyelvű szakmunkáról van szó, de nem, ez a fiatalember egyszer s mindenkorra beírta magát a magyar szakszótár-irodalomba, és ha a bibliográfusok hozzálátnának egy szakirodalom-jegyzék összeállításához, az ő neve és munkájának címe, adatai megkerülhetetlenül benne foglaltatnának.

A munka nagy és értékes. Biztosan nem jöhetett volna létre a fönnebb említett tartományi titkárság és annak hatalmas munkabírási titkára, minisztere ifj. Korhecz Tamás hathatós támogatása, az anyagi eszközök előteremtése nélkül.

Félreértés ne essék, ezen a helyen én nem kritizálni, hanem dicsérni kívánok, ezt is teszem teljes szakmai meggyőződéssel. Nem lennék azonban reális, ha nem vetnék föl egy-két problémát, amely – ha majd világra születik a második, javított és bővített kiadás – okvetlenül megoldásra vár. Dilemma például: mit keres az egyházi, a katonai terminológia egy közigazgatási és jogi szótárban? Nem túlságosan sok-e a régen kimúlt önigazgatási terminus? Orosz János miért nem használta kutatómunkája során az eddigi legjobb magyar, Karcsay-féle szakszótárt (Magyar–német és Német–magyar jogi és államigazgatási szótár), melynek szóállománya, leszámítva a történelmi túlhaladottságokat, szinte tökéletesnek mondható, gondolok itt elsősorban a kiforrott magyar jogi terminológia számunkra nélkülözhetetlen kincsére, precizítására.

Ezek azonban egytől egyig megoldható, áthidalható gondok és kétségek, nem gyötrődések. Jottányit sem vonnak le az úttörő és mindenképpen áttörést képező mű értékéből, abból az örömteli és dicséretes tényből, hogy jobb sorsra érdemes vidékünkön végre megszületett egy kétnyelvű, szerb–magyar szakszótár. Történt ez abban az időszakban, amikor fogyatkozófélben lévő népességünknek, ezen belül a szakmabelieknek, úgy kell az anyanyelv használata (és az ezt elősegítő, itt méltatott segédeszköz) a közigazgatásban, a bíróságok előtt, mint egy falat kenyér. Ez a szakszótár pedig nemcsak kenyér, hanem szaknyelvi mazsolákkal teletűzdelt, igen finom és fogyasztható kalács.